



CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

VODIČ

Kako da se ponašate u slučaju zemljotresa

Draga djeco,

Vodič koji je pred vama služi da vas nauči kako da se ponašate u slučaju zemljotresa. Iako se nadamo da nikada nećete doživjeti ovakvo iskustvo, treba da znate da je priroda nepredvidiva i da vam znanje o ponašanju u slučaju zemljotresa može spasiti život. Zaštitite prvo sebe, a onda i članove porodice, komšije, prijatelje ili bilo koga kome možete pomoći.



Šta bi vaši roditelji trebalo da učine prije zemljotresa?

✓ **Provjeriti sve potencijalne opasnosti:**

- pričvrstiti police, bojlere, lustere, ogledala i sl. za zid, odnosno plafon
- izbjegavati postavljanje ormara, polica, slika, ogledala i sl. iznad mjesta gdje ljudi borave i spavaju
- smjestiti opasne i zapaljive materije na sigurno mjesto

✓ **Identifikovati sigurna mjesta unutar i van objekta:**

- u kući, stanu, školi, kancelariji ili objektu odrediti jedno ili više sigurnih mjesta za sklanjanje u slučaju zemljotresa, i to što dalje od prozora, većih staklenih površina i pregradnih zidova
- na otvorenom što dalje od zgrada, drveća, telefonskih i električnih vodova, mostova, tunela i sl.

✓ **Na dohvāt ruke imati spremne:**

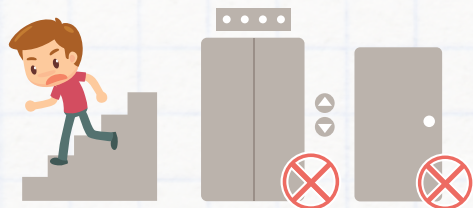
- baterijsku lampu, tranzistorski prijemnik sa rezervnim baterijama, mobilni telefon, pribor za prvu pomoć, lijekove, identifikaciona dokumenta, aparat za gašenje požara, višenamjenski nožić, vreću za spavanje i sl.
- određene zalihe konzervirane hrane i flaširane vode.



Šta činiti za vrijeme zemljotresa?

✓ **Ukoliko se za vrijeme zemljotresa nalazite u zatvorenom prostoru:**

- ostanite mirni i prisebni
- ne dozvolite da vas obuzme panika. Budite svjesni da su neki zemljotresi samo početni potresi i da ubrzo može uslijediti sljedeći, jači
- nađite zaklon na bezbjednim mjestima u kući, kao što su: dovratnici, noseći zidovi, mjesto ispod stola ili čvrstog namještaja - ostanite tamo dok traje potres, pokrijte lice i glavu rukama i sklonite se u ugao unutrašnjih zidova prostorije
- nikako ne smijete ostati u centru sobe
- ne pokušavajte da bježite
- udaljite se od stakla, prozora, spoljnih zidova i vrata, kao i bilo čega što može da padne, poput lusterā ili polica
- ukoliko ste u krevetu, spustite se pored kreveta i zaštitite glavu: trebalo bi da budete na koljenima, npr. ispod stola
- ostanite u kući dok potres ne prestane i ne bude bezbjedno da izađete
- sve dok zemljotres traje, izbjegavajte stepeništa i liftove
- ukoliko ste u školi, tržnom centru, centru za rekreaciju ili prodavnici, ostanite mirni i izbjegavajte paniku. Držite se dalje od mase ljudi koja se u panici kreće ka izlazima
- budite svjesni da može doći do nestanka struje, i da se alarmi (protivpožarni i drugi) mogu uključiti.



✓ **Ukoliko se za vrijeme zemljotresa nalazite na otvorenom prostoru:**

- sklonite se od zgrada, mostova, tunela, ulične rasvjete, električnih stubova i kablova; najveća je opasnost u blizini građevina, na izlazima i uza spoljne zidove
- ukoliko ste na ulici, vodite računa o objektima koji mogu pasti na vas, kao što su dimnjaci, crijepovi sa krova, slomljeno prozorsko staklo i slično
- zaštitite glavu rukama ili torbom
- ostanite na mjestu do zvaničnih uputstava.



Šta uraditi nakon zemljotresa?



✓ Ukoliko se nađete pod ruševinama:

- ne palite šibicu
- ne krećite se
- prekrijte usta maramicom ili tkaninom
- udarajte o cijev ili zid kako bi spasilački timovi mogli da vas pronađu
- ukoliko imate pištaljku, iskoristite je
- vičite samo ukoliko je to posljednja opcija, jer vikanje može izazvati udisanje opasno velike količine prašine
- sačuvajte prisebnost i pokušajte da se orijentišete
- ako ste pritisnuti lakšim materijalom, započnite s laganim odstranjivanjem, pri čemu štedite snagu i čuvajte se oštih predmeta i naknadnog povređivanja.

✓ Ukoliko se za vrijeme zemljotresa nalazite u vozilu u pokretu:

- recite starijem od sebe, odnosno vozaču da se zaustavi ukoliko to dozvoljava bezbjednost u saobraćaju i ostanite u vozilu
- vozilo bi trebalo da izbjegava zaustavljanje u blizini zgrada, drveća, nadvožnjaka ili električnih kablova
- trebalo bi izbjegavati puteve, mostove, vijadukte, tunele, rampe koji su možda oštećeni u zemljotresu, kao i lokacije evidentirane kao rizične zbog klizišta i odrona.



U ostalim situacijama:

- budite spremni za dodatne potrese. Ako je objekat oštećen, zbog mogućnosti nastanka jačeg zemljotresa, napustite ga smireno, bez panike i po redu: izađite prvi sa majkom, starijima, bolesnima, osobama s invaliditetom itd.
- ponesite sa sobom najvažnije stvari
- ukoliko se nalazite u oštećenom objektu i osjećate miris gasa ili vidite pokidane kablove, ne palite svijeće i šibice, zbog opasnosti od požara i eksplozija
- ne pomjerajte ozbiljno povrijeđene osobe
- koristite telefon samo u slučaju nužde kako se linije ne bi opteretile
- izbjegavajte ulazak u kuću/stan, pogotovo ako postoje oštećenja
- pijte samo flaširanu vodu
- ne ometajte rad spasiocima
- pratite uputstva spasilaca, vatrogasaca, policije, vojske i postupajte prema njima.

Zapamtite kako ste bili hrabri i odvažni tokom zemljotresa, hvalite se svojim potomcima kada odrastete!
Kada sve prođe, čvrsto zagrlite one koje najviše volite!



Nakon zemljotresa ne snimaj i ne slikaj ruševine, bateriju čuvaj za važnije stvari: da pozoveš u pomoć



Pronađi skrivene riječi

Pokušaj da pronađeš skrivene nazive koji se odnose na zemljotrese:

PODRHTAVANJE TLA
ZEMLJINA KORA
ZEMLJOTRES
EPICENTAR
RASJED
MAGNITUDA
SEIZMIKA
TEKTONSKE PLOČE
PRIBRANOST
POMOĆ
ZAKLON

O	T	M	C	N	Ć	Nj	U	I	F	D	H	S	P	R
P	R	I	B	R	A	N	O	S	T	L	F	O	O	Ž
O	Č	H	M	F	Ž	O	L	Č	M	L	K	L	M	O
D	Z	Z	S	Č	E	M	F	R	O	G	U	I	O	Š
R	P	A	E	R	L	P	E	Lj	Ć	Lj	J	D	Ć	Z
H	F	K	I	M	A	G	N	I	T	U	D	A	M	E
T	U	L	Z	S	Lj	T	D	E	J	S	A	R	O	M
A	K	K	M	E	C	O	P	Ć	E	K	O	N	L	Lj
V	E	P	I	C	E	N	T	A	R	I	Z	O	D	I
A	Š	V	K	Đ	O	Đ	Ž	R	T	R	O	S	A	N
Nj	P	Lj	A	E	G	S	B	J	E	K	J	T	T	A
E	R	A	B	K	D	B	V	Ž	G	S	V	A	I	K
T	E	K	T	O	N	S	K	E	P	L	O	Č	E	O
L	O	G	D	R	I	Š	I	M	R	A	Nj	S	P	R
A	E	Š	Z	A	K	L	O	N	A	A	R	T	Č	A

Moji kontakti u hitnim slučajevima

Kada dođe do zemljotresa, kontakt kartice mogu biti od pomoći radnicima Hitne pomoći da se pobrinu za tebe.

Ispiši brojeve telefona odrasle osobe od povjerenja koja živi u tvojoj blizini i još jedne koja živi van tvog grada. Zatim isjeci karticu i čuvaj je u paketu za hitne slučajeve.

MALI RJEČNIK SEIZMIKE

Podrhtavanje tla

Zemljotres manjeg i slabijeg inteziteta koji može uslijediti nakon većih potresa, a kao posljedica smirivanja aktivnosti podzemnih stijena

Kora

Kora je spoljašnji sloj Zemlje

Zemljotres

Podrhtavanje tla uzrokovano pucanjem podzemnih stijena

Epicentar

Mjesto ili tačka na Zemljinoj površini iznad žarišta zemljotresa

Rasjed

Slabiji djelovi ili pukotine u Zemljinoj kori između dva bloka stijena koji se kreću jedan u odnosu na drugi

Magnituda

Jačina ili količina energije koju zemljotres otpušta

Seizmika

Nauka o zemljotresima

Tektonske ploče

Veliki blokovi Zemljine kore

Kontakt u hitnim slučajevima

tvoje ime i prezime i adresa

Kontakt u gradu

ime: _____

ova osoba ti je: _____

telefon: _____

Kontakt van grada

ime: _____

ova osoba ti je: _____

telefon: _____

